

Ympäristöministeriö

OM; lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ympäristövahinkorahastosta

Ympäristöministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Ehdotetun korvausjärjestelmän tavoitteena on luoda ympäristön pilaantumisen vaaran aiheuttajien kollektiiviseen taloudelliseen vastuuseen tukeutuva nykyistä kattavampi ja tehokkaasti hallinnoitu toissijainen vastuujärjestelmä.

Rahaston perustaminen ja tehtävät

Perustuslain 87 §:n mukaan lailla voidaan säätää valtion rahaston jättämisestä talousarvion ulkopuolelle, jos valtion pysyvän tehtävän hoitaminen sitä välttämättä edellyttää. Tällainen rahasto voidaan perustaa taikka rahastoa tai sen käyttötarkoitusta olennaisesti laajentaa vain lailla, jonka hyväksymistä on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Näitä edellytyksiä on tulkittava tiukan pidättyvästi (PeVM 10/1998 vp, s. 24).

Luonnoksessa on esitetty asianmukaisia perusteluja valtion pysyvän tehtävän hoitamisen välttämättömyysarvioinnista. Perusteluissa on tehty selkoa rahaston tehtävän kiinteästä yhteydestä PL 20 §:ään ja 22 §:ään sekä tunnistettu ehdotuksen kytkennät myös PL 15 §, 18 ja 17.3 §:ään. Oikeusministeriöllä ei ole huomioita luonnoksen PL 87 §:stä esitetystä kattavasta arviosta.

Tähän arvioon liittyen oikeusministeriö kuitenkin toteaa, että PL 87 §:n mukainen määräenemmistövaatimus tekee lainsäätämisyjärjestyksestä muun kuin tavallisen (ks. esitysluonnoksen s. 73).

Rahaston tehtäviin kuuluisi keskeisesti korvausten maksaminen ja avustusten myöntäminen. Rahasto toimisi valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena. Rahaston tehtävät ja toimivaltuudet määriteltäisiin laintasoisin säännöksiin perustuslain 2.3 §:n ja 119 §:n edellyttämällä tavalla. Luonnoksen mukaan ympäristövahinkorahaston hallitus käyttäisi rahastossa ylintä päätösvaltaa.

Hallituksen jäsenistä ei ehdotuksessa säädettäisi tarkemmin. Luonnoksen 25 §:n mukaan Ympäristövahinkorahaston hallituksessa ovat edustettuina sen toimialaan liittyvät keskeiset tahot. Oikeusministeriö pitää perusteltuna täsmentää hallituksen jäsenten kelpoisuusvaatimuksia (vrt. esim. ydinenergiain 38 a §). Myös hallitusten jäsenille maksettavista palkkioiden määrittämisestä voisi olla syytä säätää erikseen (ks. esim. ydinenergiainlaki tai laki huoltovarmuuden turvaamisesta 7 §). Talousarvion ulkopuoliset rahastot ovat osa valtionhallintoa, mutta ne eivät ole itsenäisiä oikeushenkilöitä ja niiden johto toimii virkavastuulla. Rahastoihin sovelletaan valtiota koskevaa lainsäädäntöä, ml. hallinnon yleislakeja (ks. VM:n suositus VM/2174/00.00.01/2018, 15.3.2019).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

Samaisen 25 §:n 3 momentin mukaan rahastolla olisi oikeus ottaa pysyviä asiantuntijoita. Näiden rooli ja tehtävät sekä tarve ulottaa virkavastuusääntely ko. asiantuntijoihin jää luonnoksen perusteella epäselväksi. Muutoin henkilökuntana toimisi luonnoksen mukaan ministeriön virkasuhteiset virkamiehet (25.2).

Korvaukset

Ehdotuksen mukainen vastuujärjestelmä on toissijainen, josta korvaus ympäristövahingosta sekä sen torjunta- ja ennallistamiskustannuksista maksetaan vain siinä tapauksessa, että ensisijaista korvausvelvollista ei saada selvitettyksi tai korvausta ei saada täysimittaisesti perityksi siltä, joka muun lain nojalla on ensisijainen korvausvelvollinen. Se, mitä korvauksia toissijaisesta järjestelmästä korvattaisiin, määräytyisi ensisijaista korvausvastuuta koskevan lainsäädännön, esimerkiksi ympäristövahinkolain perusteella. Myös se, mikä taho on vahingosta ensisijaisessa vastuussa, määräytyisi vahingon aiheuttanutta toimintaa koskevan lainsäädännön ja oikeuskäytännön perusteella. Ehdotetulla ympäristövahinkorahastolla olisi oikeus saada maksamansa korvaukset takaisin ensisijaiselta korvausvelvolliselta.

Perustuslain 80 §:stä johtuvista syistä korvattavista kustannuksista tulee olla laissa riittävän tarkat säännökset (PeVL 31/2004 vp). Ehdotetussa sääntelyssä yhdistetään nykyiset toissijaiset vastuujärjestelmät, mikä selkeyttää tilannetta ja tehostaa järjestelmän toimintaa. Nykyisten järjestelmien soveltamisalassa on käytännössä ilmennyt aukkoja, minkä vuoksi korvausten saamisessa on joissakin tapauksissa ollut ongelmia. Käytännössä on ilmennyt myös tapauksia, joissa tarvittaviin torjunta- ja ennallistamistoimenpiteisiin ryhtyminen on viivästynyt, koska on ollut epäselvyyttä siitä, mikä taho viime kädessä on vastuussa kustannuksista. Ehdotettu uudistus laajentaisi toissijaisen vastuujärjestelmän soveltamisalaa erityisesti nykyiseen ympäristövahinkovakuutukseen verrattuna, mikä on kannatettava uudistus. Järjestelmästä korvattaisiin myös nykyistä laajemmin viranomaisten toteuttamista välttämättömistä toimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia, jolloin varmuus korvauksen saamisesta on omiaan nopeuttamaan toimenpiteisiin ryhtymistä.

8 § Ympäristövahinkomaksuvelvollisuuden alkaminen. Jatkovalmistelussa voisi vielä selventää sitä, miten ja kenelle maksu määrätään tilanteessa, jossa maksuvelvollinen toiminta luovutetaan toiselle toiminnanharjoittajalle kesken kalenterivuoden. Toinen toiminnan luovuttamiseen liittyvä seikka on se, miten maksu määräytyy tilanteessa, jossa luovutuksensaaja harjoittaa ennestään maksuvelvollisuuden piiriin kuuluvaa toimintaa.

15 § Korvattavat torjunta- ja ennallistamiskustannukset. Pykälän 1 momentin 4 kohdan perusteella korvattavia torjunta- ja ennallistamiskustannuksia olisivat ympäristönsuojelulain 182 a §:n mukaisista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on ehkäistä vakavan vaaran tai haitan aiheutumista terveydelle tai ympäristölle, aiheutuneet kustannukset. Huomio kiinnittyy siihen, että tämä asettaa korvattavien kustannusten kynnyksen verraten korkealle verrattuna ympäristövahinkolain 6 §:ään.

16 § Vahinkoa kärsineen myötävaikutus. Ehdotetun säännöksen mukaan, jos vahinkoa kärsinyt on myötävaikuttanut vahingon syntymiseen, korvausta maksetaan ainoastaan siltä osin kuin muut syyt ovat vaikuttaneet vahingon syntymiseen. Perusteluissa ei kuitenkaan tarkenneta, mitä nämä muut syyt voisivat olla. Perusteluissa viitataan ympäristövahinkovakuutuslain 14 §:ään, jonka senkään perusteluissa ei näitä muita syitä tarkemmin avata. Korvauskäytännön ohjaamiseksi perusteluissa olisi tarkoituksenmukaista tarkentaa parilla esimerkillä, mitä säännöksen mukaisilla muilla syillä tarkoitetaan.

18 § Korvauksen hakeminen. Säännöksen mukaan korvausta tulisi hakea korvattavaksi tarkoitettua tapahtumaa seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä. Säännöksessä tai sen perusteluissa ei tarkenneta mitä säännöksen mukaisella tapahtumalla tarkoitetaan. Säännös on selkeä tilanteissa, joissa vahinko tapahtuu lyhyen ajan sisällä ja se havaitaan heti. Käytännössä ympäristövahinko voi kuitenkin aiheutua hitaasti pitkän ajan kuluessa tai aiheutunut vahinko voidaan havaita vasta vuosien kuluttua vahingon aiheuttaneesta tapahtumasta. Esityksessä ajankohdalla tarkoitettaneen ilmeisesti vahingon syntymishetkeä, mutta tapahtuma voisi viitata sitä edeltävään päästöön tai siitä aiheutuvaan ympäristön muutokseen, joka lopulta aiheuttaa korvattavan vahingon. Tapahtumaketju (päästö → ympäristön tilan muutos → vahinko) voi olla ajallisesti pitkäkestoinen ja asialla on merkitys korvauksen saamisen kannalta. Säännöksen perusteluista ei siis ilmene, miten sen mukainen määräaika laskettaisiin näissä tilanteissa. Säännöksen perusteluja olisi selkeyden vuoksi tarpeen tarkentaa näiltä osin.

21 § Takautumisoikeus. Pykälässä säädettäisiin ympäristövahinkorahaston oikeudesta saada korvausta korvausvelvolliselta tai kustannuksista vastaavalta taholta siltä osin kuin korvausta on maksettu. Selvää lienee se, että korvauksen maksamisen perustuessa rahaston päätökseen (ei lainvoimaiseen tuomioon), ei tällä ole ratkaistu korvausvelvollisen vastuun perustetta tai laajuutta.

Katselmuslautakunta ja neuvottelukunta

Luonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on käsitelty rahastoa perustuslain 119 §:n näkökulmasta, mutta ei katselmuslautakuntaa (23 §) tai neuvottelukuntaa (27 §). Arviointia on syytä näiltä osin täydentää.

Rahaston hallitus voisi asettaa ”korvauskysymysten ja muuta valmisteltavaa selvittelyä varten” katselmuslautakunnan, jos vahinkojen tai torjuntakustannusten voidaan arvioida nousevan yli 100 000 euron ja vahingon selvittäminen sitä edellyttää.

Katselmuslautakunta osallistuisi luonnoksen valossa merkittävällä tavalla suurten korvauskysymysten selvittelyyn ja korvauspäätösten valmisteluun. Lautakunnan lausunto toimitettaisiin rahaston hallitukselle, ja sillä olisi ilmeisesti merkittävä rooli korvauspäätöksen lopputuloksen kannalta. Lautakunnan oikeudellinen luonne jää kuitenkin esitysluonnoksessa epäselväksi. Ilmeisesti lautakunnan on ajateltu olevan osa rahastoa. Oikeusministeriö korostaa, että koska kyse on hallintopäätöksen tekemiseen liittyvästä selvitysvelvollisuuteen kuuluvasta tehtävästä, kyse on selvästi julkisen hallintotehtävän hoitamisesta, ellei jopa julkisen vallan käytöstä huomioiden tehtävän ja lausunnon tosiasiallinen merkitys. Ehdotettua 23 §:ää tulisi siten arvioida PL 119 §:n kannalta jatkovalmistelussa (ks. LAKO, luku 9.2). Edelleen epäselväksi ei saa jäädä hallinnon yleislakien ja virkavastuun soveltuminen tällaiseen tehtävään. Ehdotuksessa jää epäselväksi myös lautakunnan kokoonpano ja jäsenten kelpoisuusvaatimukset. Lisäksi selvää tulee olla, minkälaiseksi määrääjäksi lautakunta asetettaisiin. Nähtävästi tarkoituksena on, että lautakunta asetettaisiin ad hoc yksittäisen asian selvittämistä varten.

Perusteluissa viitataan öljysuojarahastosta annettuun lakiin (sen 26 §), jossa säädetään vastaavasta lautakunnasta. Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan lautakunnan tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Vastaavaa asetuksenantovaltuutusta ei ehdotetussa 23 §:ssä ole. Säännöstä olisi perusteltua tarkentaa. Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin katselmuksessa noudatettavasta menettelystä. Säännöksen suhde tai tarve hallintolain katselmusta koskevaan 38 §:ään jää epäselväksi. Hallintolaisissa säädetään oikeusministeriön näkemyksen mukaan riittävällä tavalla katselmuksessa noudatettavasta menettelystä eikä erityissääntely näiltä osin ole tarpeen.

Julkisen vallan käyttöä ei vaikuttaisi sisältyvän neuvottelukunnan tehtäviin (27 §), minkä vuoksi ehdotettu säännös ei vaikuta olevan ongelmallinen PL 119 §:n kannalta.

Virkavastuu

Ympäristövahinkorahaston hallituksen puheenjohtajaan, jäseniin ja varajäseniin sovellettaisiin 31 §:n mukaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:ssä.

Kyseisessä vahingonkorvauslain säännöksessä säädetään virkamiehen korvausvastuusta. Perusteluissa ei tarkenneta, miksi säännöksessä viitataan informatiivisesti vain em. vahingonkorvauslain pykälään sen sijaan, että viitattaisiin yleisesti vahingonkorvauslakiin, kuten tämän tyyppisissä säännöksissä yleensä tehdään. Jos erityislaissa viitataan vain tiettyyn vahingonkorvauslain pykälään, jää tulkintakäytännön varaan, missä määrin vahingonkorvauslain muita säännöksiä voidaan soveltaa kyseisen lain mukaiseen toimintaan. Perusteluissa kuitenkin todetaan, että hallituksen jäsenten vahingonkorvausvastuuseen sovellettaisiin vahingonkorvauslakia, mikä viittaisi siihen, että kyseiseen vahingonkorvausvastuuseen sovellettaisiin vahingonkorvauslakia kokonaisuudessaan.

Virkavastusääntely tulisi ulottaa myös katselmuslautakuntaan edellä todetulla tavalla. Ja kuten yllä on todettu, 25 §:n 3 momentissa tarkoitettujen asiantuntijoiden vastuusta ei säädetä. Myös heidän osaltaan olisi perusteltua pohtia vastuusäännöksen tarvetta.

Ympäristövahinkomaksu

Luonnoksessa tehtyyn arvioon ehdotetun ympäristövahinkomaksun oikeudellisesta luonteesta PL 81 §:n kannalta ei ole huomautettavaa. Maksua koskevissa säännöksissä vaikuttaa lähtökohtaisesti huomioidun veronluonteisille maksuille asetetut reunaehdot (mm. maksun suuruus, oikeusturva).

Maksuvelvollisten piiri tulee olla tarpeeksi täsmällisesti lain tasolla säädetty (ks. tosin tarkentava huomio 8 §:stä yllä). Vaikuttaa siltä, että liitteiden ja 6 ja 7 §:n muodostama kokonaisuus muutoin täyttää verolainsäädännöltä edellytetyn maksuvelvollisten piirin täsmällisyyden vaatimuksen.

Jatkovalmistelussa tulee tehdä selkoa siitä, olisivatko maksuvelvolliset toiminnanharjoittajat aina oikeushenkilöitä. Mikäli maksuvelvolliset eivät kaikissa tilanteissa olisi oikeushenkilöitä, tulee nimenomaisesti varmistua henkilötietojen käsittelyn asianmukaisuudesta.

Sanktiot

Ehdotetun 12 §:n mukaan, jos toiminnanharjoittaja harjoittaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa ilman ympäristölupaa tai noudattamatta muuta laissa säädettyä menettelyä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, ja ympäristövahinkomaksu on tästä syystä jäänyt kokonaan tai osaksi määräämättä, ely-keskus määrää toiminnanharjoittajalta perimättä jääneen ympäristövahinkomaksun tai sen osan kannettavaksi 50 prosentilla korotettuna.

Säännöksen perustelut ovat hyvin vajavaiset eikä ehdotusta ole arvioitu sääntämisyjärjestysperusteluissa, minkä vuoksi ehdotusta on vaikea arvioida. Veronluonteisten maksujen laiminlyönteihin on lainsäädännössä liitetty veronkorotuksia, jotka on katsottu luonteeltaan rangaistusluonteisiksi hallinnollisiksi seuraamuksiksi (ks. kootusti Lainkirjoittajan opas, osio 12.10).

Ehdotettu ympäristövahinkomaksun korotusta koskeva säännös on luonteeltaan melko avoin. Sanktio määrättäisiin, jos toimija harjoittaa toimintaa ilman ympäristölupaa tai noudattamatta muuta laissa säädettyä menettelyä, ja tämän vuoksi maksua ei ole määrätty. Rangaistusluonteisiin seuraamuksiin kohdistuvan legaliteettiperiaatteen sekä sääntelyn täsmällisyyden ja ennakoitavuuden vuoksi maksun korottamista koskevaa sääntelyä on syytä täsmentää. Laissa ei myöskään ehdoteta säädettaväksi, milloin korotus jätettäisiin määräämättä. Ilmeisesti korotus perittäisiin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä.

Viittaus rikoslakiin

Ehdotetun ympäristövahinkorahastosta annetun lain 36 §:ssä on viittaussäännös rikoslain 29 luvun säännöksiin. Ympäristövahinkomaksun lainvastaisesta välttämisestä ja sen yrittämisestä säädetään säännöksen mukaan veropetosta, törkeää veropetosta tai lievää veropetosta koskevissa säännöksissä. Tämä perustuu HE-luonnoksen perustelujen mukaan siihen, että rikoslain 29 luvun 9 §:n mukaan verolla tarkoitetaan myös veroon rinnastettavaa julkista maksua, jollaisena ympäristövahinkomaksua HE-luonnoksessa pidetään (s. 34). Veropetossäännösten esitöiden mukaan ”Veroon rinnastettavalle julkiselle maksulle on ominaista, ettei se ole korvaus mistään tietystä vasta suorituksesta. Veroon rinnastettavien julkisten maksujen alueen rajausta on pyritty selkiyttämään uudistuksen yhteydessä myös siten, että asianomaisiin lakeihin on otettu viittaus rikoslain veropetossäännöksiin.” (HE 66/ 88 vp s. 69). Oikeusministeriöllä ei ole ehdotettuun viittaussäännökseen tältä osin huomautettavaa.

Ehdotetun 36 §:n mukaan väärän tiedon antamisesta avustusta tai korvausta haettaessa säädetään säännöksen mukaan rikoslain 29 luvun avustuspetosta, törkeää avustuspetosta tai avustuksen väärinkäyttöä koskevissa säännöksissä. Oikeusministeriö ei pidä selvänä, että rikoslain avustuspetossäännökset voisivat koskea ehdotetussa laissa tarkoitettujen korvausten hakemista. Avustusten osalta olisi syytä tarkentaa pykäläkohtaisesti, mitä ehdotetun lain mukaisia avustuksia viittaussäännös koskee. Oikeusministeriö huomauttaa myös, että avustuksen väärinkäyttöä koskeva säännös ei koske väärän tiedon antamista avustusta tai korvausta haettaessa, joten viittaussäännöstä tulisi tältäkin osin muuttaa. Viittaussäännöksessä olisi soveltuvin osin myös viitattava rikoksen törkeään ja lievään tekemuotoon (rikoslain 29 luvun 7 a ja 8 §).

Lisäksi tulisi arvioida tarkemmin 36 §:ssä mainittavien rangaistussäännösten suhdetta ehdotetun lain 12 §:ään, joka koskee ympäristövahinkomaksun korottamista laiminlyönnin seurauksena, ja ottaa tässä yhteydessä huomioon myös suhdetta veronkorotukseen koskeva rikoslain 29 luvun 11 § (ks. myös lainkirjoittajan opas, luku 12.10).

Ehdotetun 36 §:n perusteluissa olisi syytä käsitellä myös rangaistusvastuun syntymisen edellytyksiä oikeushenkilön osalta (rikoslain 29 luvun 10 §).

Muutoksenhaku

Oikeudesta muutoksenhakuun säädetäisiin 32 §:ssä. Säännös vaikuttaa päällekkäiseltä ja tarpeettomalta suhteessa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädettyyn lakiin (HOL 7 §), minkä vuoksi säännös tulisi jatkovalmistelussa poistaa. Edelleen 32 §:n 2 momentissa säädetty puhevallan käyttämistä koskeva oikeus ei ole tarpeellinen muutoksenhakua koskevassa sääntelyssä.

Ehdotetussa 33 §:ssä on kyse virheen korjaamisesta. Kyse on hallintomenettelystä, johon yleislakina tulee sovellettavaksi hallintolaki. Hallintolaisissa säädetään virheen korjaamisesta. Luonnoksen perusteella jää epäselväksi, minkä vuoksi rahastolakiin ehdotetaan säädettaväksi

hallintolaista poikkeavaa ja päällekkäistä sääntelyä. Yleislaista poikkeamiselle tulee esittää erityiset painavat perusteet. Jatkovalmistelussa tulisi tarkastella, miltä osin 33 § on tarpeen huomioiden jo sovellettavaksi tulevat hallintolain säännökset ja esim. minkä vuoksi 5 vuoden korjaamisajan sisään sovellettaisiin 3 vuoden määräaika. Ehdotusta on lisäksi perusteltava suhteessa PL 21 §:ään. Pykälän 3 momentti on tuomioistuinten ja hallintoviranomaisten toimivallan vuoksi tarpeeton.

Samaisen pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että oikaisu viranomaisen hyväksi voitaisiin tehdä tietyn ajan kuluessa. Säännöksestä ja sen perusteluista ei ilmene, tarkoitetaanko tällä maksun määrännyt viranomaista vai mahdollisesti maksuvelvollista viranomaista. Säännöstä ja perusteluita tulisi täydentää siten, että säännöksen tarkoitus ja sisältö olisi selkeä.

Hallintolain 49 d §:ssä säädetään, että oikaisuvaatimus on tehtävä päätöksen tehneelle taholle. Näin ollen 34 §:n 1 ja 2 momentissa ei tarvitse yksilöidä tahoa, jolle oikaisuvaatimus tehdään. Säännöksissä kuitenkin olisi asianmukaista viitata pykälätarkkuudella oikaisuvaatimusmenettelyn piiriin kuuluviin päätöksiin.

Muutoksenhaun osalta esityksessä tulisi vielä selventää sitä, sovellettaisiinko avustuksia koskevassa muutoksenhaussa tämän lain vai valtionavustuslain säännöksiä (24 § ja 34 §). Valtionapuviranomaisen päätökseen saa valtionavustuslain mukaan vaatia oikaisua.

Asetuksenantovaltuudet

Ehdotuksen 22 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen hakemisesta, sen määräytymisen perusteista ja avustuksen enimmäismäärästä. Jatkovalmistelussa tulisi vielä arvioida asetuksenantovaltuuden suhdetta ja tarvetta valtionavustuslain 8 §:ään sekä varmistua siitä, että riittävät perussäännökset ovat laissa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Yllä 18 §:stä todettu koskee myös 37 §:n 3 momenttia, jonka mukaan ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneen vahingon tai ympäristön pilaantumisen torjunta- ja ennallistamiskustannusten korvaamiseen ei sovellettaisi tätä lakia, vaikka vahinko tai ympäristön pilaantuminen ilmenisi vasta lain voimaantulon jälkeen. Säännöksen soveltamisen kannalta yksiselitteistä tulee olla, mistä tapahtuma alkaa ja mihin se päättyy. Nyt säännös on sidottu vahingon tai pilaantumisen ilmenemiseen. Ilmeisesti tavoitteena on ollut säätää, että lakia ei sovelleta voimaantulon jälkeen ilmenneeseen vahinkoon, jonka aiheuttanut tapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Lakia tulisi nähtävästi kuitenkin soveltaa, jos vahingon aiheuttanut tapahtuma ei ole päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa. Sanottu koskisi myös ympäristön pilaantumisen torjunta- ja ennallistamiskustannuksia. Tätä tulisi selkeyttää jatkovalmistelussa.

Pykälän 3 momentin paikkaa tulisi niinkään harkita, koska kyse ei ole voimaantulosäännöksestä, vaan siirtymäsäännöksestä. Tavanomaisia muotoiluja siirtymäsäännöksille on avattu Lainkirjoittajan oppaan luvussa 21.1. Säännöstä on arvioitava jatkovalmistelussa.

38 §. Ehdotetun §:n tarkoitettua suhdetta öljysuojarahastosta annettuun valtioneuvoston asetukseen voisi vielä selventää. Mainitun asetuksen mukaan korvausta ja avustusta öljysuojarahastosta on haettava kirjallisella hakemuksella öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004) korvattavaksi tai avustettavaksi tarkoitettua tapahtumaa seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä. Erityisestä syystä voidaan määräajan jälkeenkin tehty hakemus ottaa käsiteltäväksi. Nyt käsiteltävän lakiehdotuksen mukaan ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneesta öljyvahingosta korvausta olisi haettava kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta (38 §:n 3 mom). Voimassa olevien säännösten ja nyt käsillä olevien säännösten määräajat korvausten poikkeavat toisistaan ja niiden yhteensovittaminen ei vaikuta aivan yksiselitteiseltä.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Anna-Stiina Tarkka

Jakelu YM Ympäristöministeriö

Tiedoksi

VN/11745/2019-OM-122

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: